

**Справа «Цихановський проти України»
("Tsykhanovskyy v. Ukraine")**

У рішенні, ухваленому 6 вересня 2007 року у справі *«Цихановський проти України»*, Суд постановив, що

- мало місце порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявнику 2 400 євро як компенсацію моральної шкоди

Обставини справи

Заявник Леонід Христофорович Цихановський, 1937 р. н., є громадянином України та проживає у м. Кривий Ріг.

19 липня 1994 року заявник, який на той час працював у системі народної освіти, став неповносправним, отримавши пошкодження спини та ніг. Таке ушкодження було визнане отриманим на виробництві, і з лютого 1995 року заявник почав отримувати щомісячне утримання з непрацездатності від Тернівського районного відділу народної освіти (далі – відділ освіти).

17 липня 1997 року заявник розпочав провадження у цивільній справі у Жовтневому районному суді м. Кривий Ріг (далі – районний суд), вимагаючи підвищення суми утримання.

4 березня 1998 року відділ освіти подав зустрічний позов, вимагаючи встановити в судовому порядку непов'язаність травми заявника з виконанням ним його роботи.

Протягом періоду від вересня 1997 року до грудня 2001 року районний суд призначав близько 30 слухань у справі заявника з інтервалами між ними від 2 тижнів до 4 місяців. Багато разів слухання відкладалися через поведінку сторін (клопотання про відкладення розгляду справи чи відсутність однієї зі сторін). Відповідно до протоколів судових засідань, 5 таких відкладень відбулося через заявника, 12 – через

відділ освіти, а 8 – через обидві сторони. Два слухання було відкладено у зв'язку зі судовими справами.

7 грудня 2001 року районний суд залишив без розгляду позовну заяву заявника та зустрічну позовну заяву відділу освіти з огляду на багаторазову неявку сторін у справі.

Заявник стверджував, що він дізнався про це рішення лише у травні 2002 року з відповіді районного суду на його клопотання про продовження розгляду справи. Заявник надав Суду копію цього клопотання від 23 квітня 2002 року та копію відповіді районного суду від 23 травня 2002 року, в якій районний суд інформував заявника про те, що його позовна заява залишена без розгляду 7 грудня 2001 року. Заявник також вказував на те, що 11 січня 2002 року районний суд надіслав заявнику повістку, викликаючи його на судове слухання 4 лютого 2002 року. На підтвердження цього він надав Суду копію повістки від 11 січня 2002 року, в якій містився такий текст: «Жовтневий районний суд м. Кривий Ріг викликає Вас до суду як позивача на 10 год. 4 лютого 2002 року у зв'язку з розглядом справи про відшкодування шкоди ...». Заявник пояснив, що він відвідав це судове засідання разом зі своїм свідком п. У, але слухання було відкладено через неявку відповідача. Заявник надав Суду заяву п. У., яка підтверджує, що він з'явився на слухання 4 лютого 2002 року.

Уряд стверджував, що заявник дізнався про рішення суду від 7 грудня 2001 року не пізніше ніж 24 грудня 2001 року, коли він відвідав районний суд для ознайомлення з певними документами по його справі. На підтвердження цього Уряд надав заяву, підписану суддею районного суду, п. К.

Зміст рішення Суду

Заявник скаржився на тривалість судового розгляду його справи, несумісну з вимогою дотримання розумного строку, встановленою у ч.1 ст. 6 Конвенції.

На думку Уряду, заявник звернувся до Суду 21 листопада 2002 року, тобто після спливу 6-місячного строку для такого звернення. А тому заява повинна вважатися неприйнятною як така, що подана у невідповідний строк.

Заявник з цим не погодився, зазначивши, що такий строк для звернення повинен обраховуватися з 23 травня 2002 року, коли йому стало відомо про ухвалу районного суду про залишення позовної заяви без розгляду від 7 грудня 2001 року.

Суд, звертаючись до своєї прецедентної практики та законодавства, вказав, що з моменту вручення заявнику копії рішення починає спливати 6-місячний строк звернення до Суду згідно з ч.1 ст. 35 Конвенції.

Стосовно даної справи Уряд не навів переконливих доказів того, що рішення від 7 грудня 2001 року було вручене заявнику протягом п'яти днів від дати його ухвалення чи у будь-який інший день до 23 травня 2002 року. Більше того, Суд зазначив, що у повістці, яку було вручено заявнику 11 січня 2002 року, він іменувався позивачем у процесі. Уряд не навів жодного прийнятного заперечення проти аргументу заявника про те, що він відвідував судові засідання, яке було відкладене через відсутність відповідача.

Відтак, Суд погодився з аргументами заявника щодо того, що останній дізнався про ухвалу районного суду про залишення його заяви без розгляду 7 грудня 2001 року, і відхилив попередні заперечення Уряду.

На думку Уряду, не було порушення конвенційного права заявника, передбаченого ч.1 ст. 6 Конвенції, оскільки порушення у процесі виникли з вини сторін, в тому числі й заявника як позивача у цивільній справі.

Заявник з цим не погодився, оскільки він вважав, що протоколи судових засідань були неточними. Він стверджував, що на судові засідання не з'являвся лише відповідач, а це було подано у протоколах як неявка обох сторін. Заявник зазначив, що він погоджується лише з двома своїми неявками, причини яких полягали у тому, що його представник не зміг бути присутнім на судових слуханнях.

Суд нагадав, що п. Цихановський ініціював провадження у цивільній справі 17 липня 1997 року. Проте Суд може брати до уваги лише строк з 11 вересня 1997 року, коли громадяни України отримали право звертатися до Суду. Тим не менше, оцінюючи розумність строку після цієї дати, слід врахувати стан провадження на цей час. Провадження у справі припинилося 7 грудня 2001 року після того, як вони тривали протягом чотирьох років та трьох місяців на одному рівні судової юрисдикції. Однак заявник дізнався про ухвалу суду про залишення заяви без розгляду лише через шість з половиною місяців після останнього слухання.

Суд вкотре нагадав, що розумність строку судового розгляду повинна оцінюватися у світлі обставин справи з урахуванням наступних критеріїв: складність справи, поведінка заявника та уповноважених державних органів, а також, що саме міг отримати заявник від вирішення справи.

Стосовно даної справи Суд вказує, що, незважаючи на твердження заявника про неточність протоколів судових засідань, він може вважатися винним у відкладенні розгляду справи декілька разів. Проте також є очевидним, що понад половини відтермінувань та перенесень розгляду справи відбулося через відповідача – державну установу. Більше того, Суд вказав, що роль національних судів якраз і полягала у тому, аби керувати провадженням у справі таким чином, аби процес був швидким та ефективним, зокрема вирішувати питання про відкладення розгляду справи на прохання сторін, а також вживати заходів проти тих сторін,

поведінка яких спричинила необґрунтовані затримки у процесі. Суд вказав, що він встановлював наявність порушень ч.1 ст.6 Конвенції у подібних справах (див., зокрема, рішення у справах “*Smirnova v. Ukraine*” та “*Karnaushenko v. Ukraine*”).

Дослідивши усі матеріали справи, Суд зазначив, що Уряд не навів жодного аргументу чи факту, який би дозволив дійти іншого висновку у даній справі. З урахуванням своєї прецедентної практики Суд вважає, що у даній справі тривалість провадження у національному суді була надмірною і такою, що суперечить вимозі дотримання розумного строку.

Відповідно, мало місце порушення ч.1 ст. 6 Конвенції.

Заявник також скаржився на порушення інших статей Конвенції, зокрема ч.1 ст. 8. Проте Суд не знайшов ознак такого порушення, а відтак відхилив скаргу як неприйнятну через необґрунтованість її у цій частині на підставі ч. 1, 3, 4 ст.35 Конвенції.